

לב לדעת

אלול

ועדים שנאמרו
בביהמ"ד "שבת אחים" רכסים

זכור זאת ליעקב

על הטוב יזכר ידידנו הדגול איש חי ורב פעלים
אוהב תורה ולומדיה ומשובח ומפואר ברוב הלולים

הרב יעקב טאוב שליט"א

על תרומתו הנכבדה

בהשתתפות בהוצאות הדפסת הקונטרס

זכות המצוה הגדולה הזאת

תעמוד לו להתברך משמי מרומים

ברוב הצלחה וסייעתא דשמיא

בכתיבה וחתימה טובה לו ולכל ב"ב

ואך טוב וחסד ירדפוהו לאורך ימים

בכל עניני החוברת - לתרומות הנצחות ולהערות, ניתן לפנות אל:

הרב י. אלק: 050-410-2221

הרב ג. רובין: 052-762-3476

לקבלת החוברת במייל: machonlevladaat@gmail.com

©

כל הזכויות שמורות

תוכן

אני לדודי ודודי לי - ימי רצון התקרבות ----- ז

אני לדודי ודודי לי - ימי רצון התקרבות • קבלת פני המלך
 בטרם גילוי מלכותו • רעוא דרעוין • מראשית השנה ועד
 אחרית שנה - אלול מברר פנימיות האדם • גילוי הרצון
 העליון • שימו לב אל הנשמה • כיצד נוכל להתקרב אליו
 ית' • קחו עמכם דברים.

בעת נעילת שער - עבודת ימי אחרית השנה ----- יד

- א. סגולת שתי שבתות האחרונות • בכח השבת האחרונה לתקן כל השבתות.
- ב. י"ב ימים האחרונים כנגד י"ב חדשי השנה • בושת ונכלמתי • בושה והודאה.
- ג. לעשות רצונך אלוקי חפצתי • אני לדודי בפרט בשבת • ואני לא נבראתי אלא לשמש את קוני.

אני לדודי ודודי לי - ימי רצון התקרבות

איתא מהקדמונים שימי חודש אלול הם ימי רצון, ויסוד הדברים הוא ממה שאמרו חז"ל שבר"ח אלול עלה משה למרום לקבל את הלוחות השניות, ונתעכב שם ארבעים יום - עד יום הכיפורים, וארבעים יום אלו היו 'ימי רצון', כלשון רש"י (דברים ט, יח) 'שנאמר בארבעים של לוחות אחרונות ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים (שם י, ט), מה הראשונים ברצון אף אחרונים ברצון'. ואם כי שלמות הריצוי הוא ביום הכיפורים, וכמבואר שם בריש דברי רש"י 'ונתעכב שם עוד ארבעים יום נמצאו כלים ביום הכיפורים בו ביום נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ואמר לו למשה סלחתי כדברך', ואילו הריצוי שהיה בכל ארבעים הימים היה 'ריצוי בלא שמחה'. כי הישועה הגדולה ביותר היא ביום הכיפורים יום סליחת העוון ויום ההתרצות בין הקב"ה לישראל, וכמו שיש ללמוד ממה שפרשו חז"ל (שוח"ט כז) את מה שנאמר (תהילים כז, א) 'לדוד ה' אורי וישעי' - ישעי זה יום הכיפורים, אך כבר מתחילת חודש אלול, שאז עלה משה למרום, מתחילים להיפתח שערי רחמים 'וימינו פשוטה לקבל שבים'. וכדאיתא מהאר"י הק' (הו"ד בסידור הרב בעל התניא שער אלול) שבחודש אלול מתנוצץ הארת י"ג מידות של רחמים. והוא זמן של 'עת רצון' וממילא ניתן להיושע בו, וכלשון הפסוק (תהילים סט, יד) 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלוקים ברב חסדך ענני באמת ישעך', שכשהקב"ה עוזר ומושיע הרי זו

ישועה אמיתית בכללות העניינים לכלל ולפרט, כל אחד עם כל התלויים בו.

קבלת פני המלך בטרם גילוי מלכותו

וביאר בעל התניא (לקוטי תורה ד"ה אני לדודי) בדרך משל למלך היוצא לבקר בכל מדינות מלכותו, שבטרם שנכנס לעיר יוצאים אנשי העיר לקבל פניו בשדה, והרשות נתונה לכל מי שירצה לצאת לקבל פני המלך, והוא מראה פנים שוחקות לכולם, והולכים אחריו כשהוא נכנס לעיר. אמנם לאחר שכבר נכנס להיכלו אי אפשר להיכנס אלא ברשות שאינה ניתנת אלא ליחידי סגולה המובחרים בעם. ואותם שקבלו פניו מחוצה לעיר אף שגם הם אינם יכולים להיכנס כי 'מלך במשפט יעמיד ארץ', אך זכו כבר להיות מהמקורבים אליו ויש להם 'פתח' ודרך לבוא אל המלך. ובפרט לעת פרידה - בשעה שהמלך יוצא מהעיר ונפרד מבני המקום, שאלו שקבלו פניו מתחילה יש להם זכות להיפרד ממנו ולבקש ממנו ככל העולה על ליבם, והמלך ממלא משאלות ליבם לטובה, כי כן הוא מנהגי המלכות.

וכך הוא גם הנמשל, שראש השנה הוא הזמן שבו תנשא מלכותך - שהקב"ה מגלה מלכותו, וכפי נוסח החתימה במטבע שטבעו חכמים בברכות '**המלך הקדוש, המלך המשפט**', שאם כל השנה הרי מלכות הקב"ה היא בהסתר, אך בר"ה יבוא האדון ה' אל היכלו. ולפני ה' כי בא לשפוט את הארץ הרי **הרשות נתונה לכל מי שיש לו רצון ותשוקה לכבד את המלך לבוא לקבל פניו**. וכאשר רואה אותם המלך הרי הוא מקבלם בסבר פנים ומאיר להם פניו, ומתקרבים אליו והם שייכים יותר למלך, וממילא בשעת הדין נוהג עימם יותר ברחמים ובחסדים, ובפרט לעת החותם בזמן 'נעילה'.

וזהו עניין הארת י"ג מידות בחודש הרחמים והרצון, שכל עניינם הוא הארת פנים שוחקות לישראל, ימי 'אני לדודי ודודי לי' - **אני לדודי** שבני ישראל מתקרבים לאביהם שבשמים **ודודי לי** שהוא מתקרב אל בניו. ובכל ימות השנה אין מציאות של קירבה וקשר וחיבור כמו בימים הללו, **שכלל ישראל מרגיש שהוא 'מבני היכלא דמלכא' והכל עסוקים כיצד להרבות כבוד המלכות בעולם**, ומלך מלכי המלכים מחכה ומצפה לזמן זה בו ימליכוהו בניו על כל העולם כולו.

רעוא דרעוין

ואם כל החודש הוא 'עת רצון' וימי רחמים, הרי על אחת כמה וכמה בשבתות לעת מנחה שהם בכל ימות השנה זמן של '**רעוא דרעוין**' (זוה"ק ח"ב פח:), שעל עניין זה נתייחד לומר בתפילת מנחה של שבת קודם פתיחת הארון את הפסוק 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלוקים ברב חסדך ענני באמת ישעך', שלעת פרידה מהשבת הקב"ה מתרצה ומתפייס עם כלל ישראל ואומר להם 'פתחו לי', ועונה לכל בקשותיהם, וממילא **בשב"ק דחודש אלול הרי זה שלמות ה'עת רצון'** הן מצד השבת והן מצד חודש אלול, וצריך לנצל את שעה הנעלית לזעוק מקרב לב על הישועה האמיתית. וכן הזמן גרמא להתעורר בתשובה ולקבל קבלות כי שערי סייעתא דשמיא פתוחים לרווחה והתשובה מתקבלת בנקל יותר.

מראשית השנה ועד אחרית שנה - אלול מברר פנימיות האדם

והנה בפשטות ענינו של אלול הוא **כהכנה לקראת השנה הבאה עלינו לטובה**, וכלשונו הנודעת של הטור (סי' תקפא) 'לכן התקינו חז"ל שיהיו תוקעין בר"ח אלול בכל שנה ושנה וכל החודש כדי להזהיר את ישראל שיעשו תשובה' שהשופר הוא מעורר את הלבבות שנאמר (עמוס ג, ו) 'אם יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו'. אמנם השפת אמת (אלול תרמ"ד ד"ה

(לחודש) מחדש חידוש נפלא המחזק ומעורר ומבעיר את הלבבות לעבודת האלול, שהיא מבררת ומגלה את האמת הפנימית של כל אחד באשר הוא. שהנה כל אדם לפי ערכו מבקש ומתחנן בראש השנה 'כתבנו לחיים, זכרנו לחיים', ומתעורר בתשובה בשופר ובכל עשרת ימי תשובה, וידוי וחרטה וקבלות על העתיד ביום הקדוש, זועק בנעילה 'חתמנו לחיים טובים ולשלום', ואחר כך ימי החג, ארבעת המינים וההושענות לבטל כל קטרוגי היצר וחיילותיו, חביטת הערבות בהושענא רבא, עד גמר ירח האיתנים כש'קשה עלי פרידתכם' ושמח עם התורה בשמיני עצרת, ומתחיל מבראשית בקבלות מחודשות ובמציאות אחרת. ויש אשר אכן זוכים להתהפך ולהשתנות, אולם ישנם כאלו שנופלים בידי היצר, מי בחשון ומי בכסלו, או אפילו מחזיק מעמד יותר אך נופל בימי הקיץ. ולכאורה מתעוררת השאלה מי הוא באמת ומהי מציאותו האמיתית, והיצר הרע מכניס בו מחשבות ייאוש ואומר לו: עיניך הרואות מי אתה באמת, וכל מחשבותיך הטובות להשתנות ולהתעלות לא היו מצד האמת, אלא כך היית וכך תישאר לנצח!

אך כבר נאמר (דברים יא, יב) 'עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה', ומבאר השפת אמת, ש'ראשית השנה' היינו ראש השנה (ר"ה ה:) וממילא אחרית שנה היינו חודש אלול, שכבר בתחילת השנה גלוי וידוע לפני הקב"ה כיצד יתנהג באחרית שנה - באלול, והוא בוחן ליבות רואה את השברון לב שיש לו לאדם בסוף השנה כשעושה חשבון נפשו ונוכח לראות בחסרון מעשיו, והקב"ה רואה את הכובד ראש והרצינות, היראה והאהבה והשמחה, וקבלת עול מלכות שמים. **כי האחרית שנה מגלה מי הוא בעצמותו ומהי המציאות האמיתית שלו**, שהוכיח סופו על תחילתו, שכפי שמתרפק ומתחזק באלול ומכין עצמו כך מתברר הנהגתו והילוכו בתשרי שעבר שאכן אמת היה הדבר, וכל מה שחלף עליו באמצע השנה

לא היה זה בעצמותו. וממילא חותם הדין שנגזר עליו לטובה היה באמת כי עיני ה' אלוקיך עד אחרית שנה כיצד יהיה בסיום השנה.

גילוי הרצון העליון

לא זו בלבד שה'אלול' מברר את פנימיות מהות האדם מה הוא באמת ומה הם רצונותיו האמיתיים, אלא שחודש אלול הוא התגלות רצונו של הקב"ה וחפצו בבריאת עולמו. וכמו שמדייק בספר אור המאיר בלשון הקדמונים שאמרו שימי אלול הם ימי רצון, שלא נאמר שהם ימי 'ריצוי' או 'התרצות' - ימים שבהם אנו מתרצים לפני אדון כל, אלא ימי 'רצון', דהיינו ימים שמתגלה בהם רצונו של הקב"ה. שכל תכלית הבריאה היא לכבודו יתברך, ובשאר ימות השנה אין הדבר בא לידי ביטוי על ידי הנבראים, ורק בימים הללו, כאשר הכל שבים אליו ית', מיטהרים ומזדככים ומתכווננים לקראת המלכתו בראש השנה. ואלו ימים שיש בהם חפץ - שלכך היתה כוונתו ורצונו בבריאת העולם. ועל דרך 'סוף מעשה במחשבה תחילה', שבכל שנה ושנה הקב"ה מחדש את הבריאה לשנה נוספת, ומהי המטרה והמהלך של כל הבריאה של שנה זו, ולשם מה נבראו כל הברואים, התשובה היא 'סוף מעשה', באחרית שנה, לימים אלו היתה הכוונה העליונה, שבהם מתגלה הרצון העליון בעצם הבריאה ובבריאת כל היצורים.

שימו לב אל הנשמה

מצינו בקדמונים שנתנו רמזים שונים בשם החודש 'אלול', וכמו שכתבו הראשונים (אבודרהם ועוד) ש'אלול' ר"ת אני לדודי ודודי לי, עוד איתא (בעל הטורים) לרמז בלשון הפסוק (דברים ל, ו) 'ומל ה' אלוקיך את לבבך ואת לבב זרעך', שאת לבבך ואת לבב ר"ת אלול, וכן כתב האר"י הק' (שער הפסוקים משפטים) ש'ואשר לא צדה והאלוקים אנה לידו ושמת לך מקום אשר ינוס

שמה' (שמות כא, יג) יש בו רמז לעניינו של אלול, שכן אנה לידו ושמתי לך ר"ת אלול, שהוא כמו 'עיר מקלט' לנוס שמה כל חוטא. ושמעתי לבאר הטעם לרמזים אלו, שבא לעורר אותנו שה'אלול' הוא כל כולו רמזים שהקב"ה שולח לעורר אותנו.

משל למה הדבר דומה, למלך ששלח את בנו לשליחות מסוימת במקום מרוחק, ומרוב המרחק החל בן המלך להתנתק מאביו ולשכוח צור מחצבתו ואת כל התכלית והסיבה שאליה נשלח לאותו המקום. עד שברוב הימים שכח לגמרי שהוא בן מלך והתחבר עם פשוטי המון העם והתנהג כמותם, אכל ממאכליהם הגסים, שתה כמותם, וכל שיגו ושיחו כאנשי המקום מתוך דמיונו שהוא כאחד העם. אכן המלך רוצה שיזכור בנו מי הוא ושיהיה לו שייכות עימו, על כן מוצא דרכים לשלוח לו רמזים שיזכירו לו ויעוררו אותו לעצור ולהתבונן מאין בא ומי הוא באמת.

וכך על דרך זה הוא הנמשל, שהקב"ה ברא את הנשמה שהיא חלק אלוך ממעל והכניסה לתוך הגוף ושלחה לעולם הזה, אך האדם שוכח מי הוא באמת, אלא נעשה מקושר לחומר ולגוף שלו, עד שכל תחושותיו ותענוגיו והרגשותיו ומהלך חייו הם רק מהחומר והגוף, וכי לאלו ייקרא חיים?! והלא האדם בעצמותו אינו אלא נשמה ולבסוף שוכח ממנה לגמרי, אינו מתבונן שהוא חלק אלוך ממעל. כמה אנחנו חיים את המחשבה שאנחנו 'נשמה?'. ועל כן הקב"ה שולח לנו רמזים להזכירנו על חובת האדם בעולמו ולעורר אותנו, ועלינו לתפוס ולהבין את הרמז, להיעצר מכל הילוך החיים השגרתי ולהתבונן מי אנחנו באמת. נפתחים עתה בשמים שערי רצון תשוקה אהבה ודבקות והתקרבות - אני לדודי ודודי לי, וכל כך למה, מפני שאנחנו חלק אלוך ממעל, נשמה טהורה עם מציאות אחרת, וזהו התפקיד בימים אלו לזכור ולחיות במחשבה זו שעיקר מציאותנו הוא הנשמה ולא הגוף.

יא

אני לדודי ודודי לי - ימי רצון התקרבות

ובעצם אין אלו דברי חידוש אלא דברים פשוטים למתבונן בהם, אך אם נתעורר במחשבה זו והיא תהיה הציר אשר עליה יכון כל העבודה של אלול, אזי יהא לנו התייחסות וגישה אחרת לאלול, ופנים חדשות ואחרות יהיו לכל עבודת ראש השנה ויום כיפור וכל הימים הנוראים הבאים עלינו לטובה.

כיצד נוכל להתקרב אליו ית'

כאמור, עניינו של אלול הוא 'אני לדודי ודודי לי' - ההתקרבות והקירוב בין ישראל לאביהם שבשמים, וכל השנה הבעל"ט תלויה עד כמה נתקרב באמת באלול. אכן, הא גופא קשיא, הרי ידע איניש בנפשיה כל אחד לפי מצבו וערכו עד כמה מרוחק הוא ועד כמה קשה לו להתקרב אל המלך, וכיצד נוכל לזכות למשהו של קירוב שהוא הכרחי לכל השנה הבאה. ובפרט בדור הזה שיש בו כל כך הרבה קשיים בגשמיות וברוחניות, והצד של היפך הקדושה מתגבר בו ביותר, ורבו הנסיונות עד מאוד. וכבר כתב האור החיים הקדוש (שמות ג, ה) דברים נוראים, שבסוף הגלות יכנסו בני ישראל לשער החמישים מנ' שערי טומאה, ואף שבמצרים הוציאם הקב"ה ב'חפזון' קודם שנכנסו לשער זה, מפני שלא היה להם כל יכולת לעמוד בו והיו נשקעים בו לנצח מבלי יכולת לצאת, אך עתה גם אם ניכנס לשער החמישים כיון שיש לנו את כח התורה שעל ידה ניתן לעמוד בכל ההסתרים והקליפות 'והלא כה דברי כאש' (ירמיה כג, כט) שהתורה נותנת כח וחיות למוסס כל המחיצות והמפריעים והקטרוגים [ועל כך נאמר (ישעיה נב, יב) 'כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו כי הולך לפניכם ה' - כלומר שלא יגאל אותנו הקב"ה **בחפזון** כמו שהיה ביציאת מצרים, ש'חפזון' זה היה להוציאם במהרה בטרם יכנסו לשער הנ', אבל בעקבתא דמשיחא יהיו בשער החמישים]. אולם לב יודע מרת נפשו כל הקשיים שעובר וכיצד נזכה להתקרבות למקום.

קחו עמכם דברים

אך הדרך הוא כמו שאמרו חז"ל (שמו"ר לה, ד) 'לפי שישראל אומרים, רבון העולם, הנשיאים חוטאים ומביאים קרבן ומתכפר להם, משיח חוטא ומביא קרבן ומתכפר לו, אנו אין לנו קרבן. אמר להם 'ואם כל עדת ישראל ישגו' וגו' (ויקרא ד, ג). אמרו לו עניים אנו ואין לנו להביא קרבנות. אמר להם דברים אני מבקש, שנאמר (הושע יד, ג) 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'', ואני מוחל על כל עוונותיכם, ואין דברים אלא דברי תורה, שנאמר (דברים א, א) 'אלה הדברים אשר דבר משה'. ומפורש בדברי חז"ל, שהעצה היא תורה, שאי אפשר לתאר עד כמה ניתן לזכות ולהתחזק בכח התורה.

עוד איתא בהמשך המדרש 'אמרו לו, אין אנו יודעין, אמר להם **בכו והתפללו לפני ואני מקבל** וכו'^א, הוי איני מבקש מכם לא זבחים ולא קרבנות אלא **דברים**, שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה'.

ומעתה כל בר לבב הרוצה להתחזק ומרגיש שצריך להתחזק אך חושב בקרבו, כיצד הנני מתחיל, והרי כבר עברו עלי כמה וכמה חודשי 'אלול', וגם במוצאי יום הכיפורים דאשתקד הייתי בטוח בעצמי שהשנה הזאת תהא שנת עבודה בהתמדה, תפילה, תיקון המידות ושבירת התאוות ושמירת העיניים והרהורים, וכל העבודה תהא באופן אחר, אך לבסוף עברה וחלפה השנה כמות שעברה. הרי העצה והדרך הוא 'בכו והתפללו לפני' - להרבות התפילה ובתחנונים לפני המקום ב"ה ולומר: רבש"ע אתה

א. וממשיך המדרש: כשנשתעבדו במצרים לא בתפלה פדיתי אותם, שנאמר (שמות ב, כג) 'ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו'. בימי יהושע לא בתפלה עשיתי להם נסים, שנאמר (יהושע ז, ו) 'ויקרא יהושע שמלותיו', ומה אמרתי לו (שם ה, יח) 'נטה בכידון'. בימי השופטים בבכיה שמעתי צעקתם, שנאמר (שופטים ו, ז) 'ויהי כי זעקו בני ישראל אל ה''. בימי שמואל לא בתפלה שמעתי להם, שנאמר (שמואל א' ז, ט) 'ויזעק שמואל אל ה' בעד ישראל ויענהו ה''. וכן אנשי ירושלים אף על פי שהכעיסוני בשביל שבכו לפני רחמתי עליהם, שנאמר (ירמיה לא, ו) 'כה אמר ה' רנו ליעקב שמחה' וגו'.

יג

אני לדודי ודודי לי - ימי רצון התקרבות

יודע יצרנו, אתה הבאת אותנו לתוך שער החמישים עם כל הקשיים מסביב, אתה יודע כיצד נוכל להתקרב אליך, על כן 'השיבנו ה' אליך ונשובה', השיבנו אבינו לתורתך, תן בליבנו להבין ולהשכיל אלו קבלות נכונות לקבל על עצמנו, קבלות שנוכל לעמוד בהם ולא יהיו יותר מכוחותינו. גרש וסלק מקרבנו את היצר הרע האומר לנו לרשום את הקבלות למחר, אלא תן בנו את הכח לרשום אותם עכשיו ומיד בלא לדחות עד שיעבור התעוררות הלב. תן בלבנו שכל נכון כיצד לקיים אותם, וכיצד נוכל לבקר את עצמנו אם אכן עומדים אנו בקבלות שקבלנו על עצמנו. פתח לנו שערי הלב שנוכל להתפלל כראוי, ללמוד בהתמדה ולהסיר כל המפריעים, והורנו דרך התשובה.

וזהו רצונו של הקב"ה מאיתנו כמו שגילו לנו חז"ל, קחו עמכם דברים. וכדרך בעל נאמן הרואה שחסר לאשתו דבר מה שהיא מעוניינת בו ויטיב לה שהוא משתדל למלאות מבוקשה מעל ומעבר ליכולתו, כך 'אני לדודי ודודי לי', שהקב"ה ימלא בקשתנו אם נתפלל אליו בבכי ובתחנונים ונראה מה רצוננו באמת.

ויעזרנו ה' שנזכה כולנו בתוך כל ישראל לתשובה שלמה בתורה ובתפילה ובמעשים טובים.

בעת נעילת שער - עבודת ימי אחרית השנה

א.

סגולת שתי שבתות האחרונות

כתב בספר שיח שרפי קודש בשם החידושי הרי"ם זי"ע על מה דאיתא (שבת קיח:): 'אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים' ש'שתי שבתות' אלו היינו **שתי השבתות האחרונות של השנה**, שאם זוכים ומשמרים אותם כראוי זוכים לגאולה השלימה שהיא 'יודע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה', וכל הרשעה כולה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ'.

שהנה בראש השנה 'ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו', אולם כלל ישראל מתרצים לפני בוראם בבקשות שנתקנו על ידי אנשי כנסת הגדולה **שכל כולם הם חטיבה אחת של בקשה על התגלות מלכותו** - 'מלוך על כל העולם כולו בכבודך'. וזהו הצורה של 'מקדש ישראל והזמנים' שישראל מקדשים את הזמן בצלותהוון ובעותהוון ובכח השופר ובעבודת המלכויות זכרונות ושופרות. ותופסים את העיקר ומניחים את הטפל, שכמעט שלא מבקשים בקשות גשמיות, ואף שכל אחד יודע את הקשיים שעוברים עליו או אצל ידידיו ושכניו ובכלל ישראל, אם בצרי ומרפא בתחלואי הגוף, ואם בתחלואי דוחק הפרנסה, וביותר תחלואי הנפש רח"ל, אך כלל ישראל משליכים נפשם מנגד אף שיודעים שבראש השנה יכתבון וביום צום כיפור יחתמוון. ואם כלל ישראל זוכים ומשמרים

שתי שבתות אלו שבאחרית שנה כראוי מיד נגאלים, ויביאנו לציון עירו ברינה ולירושלים בית מקדשו בשמחת עולם, ולא ישמע שוד ושבר בגבולך. וכמו שנכתב בספרי הנביאים כל הנחמות, וכלום חסר דבר בבית המלך. וכל היעודים הנשגבים תכליתם שלא יהא שום דבר המונע והמפריע לעבודת השם, אלא הכל יהיו פנויים להשגת החכמה 'ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים'.

בכח השבת האחרונה לתקן כל השבתות

ועת רצון גדולה היא לבקש שהקב"ה יתן לנו את הכלים הנכונים ואת הדעת הנכונה והסדר הנכון איך להכין עצמנו לקראת השבוע הבא עלינו לטובה, באופן שהשבת האחרונה של השנה תהיה ממש כרצונו, שיעלו ויראו וירצו כל העבודות שנעבוד לפניו יתברך נחת רוח. ומובא בספה"ק שבכח סגולת השבת האחרונה שבשנה לעלות את כל השבתות של כל השנה כולה, להפוך אותם לחפצא אחת של שבת שכולה יום קדושה ומנוחה לעמך נתת כרצונו ממש. ומכח שתי שבתות אלו אפשר להתכונן ולהכין את עצמנו לקראת הימים הנוראים הבאים עלינו לשלום.

ב.

י"ב ימים האחרונים כנגד י"ב חדשי השנה

עוד עלינו לדעת שבי"ב הימים האחרונים של השנה שהם זמן של 'נעילת שער' וסיום השנה, אזי נפתחים בהם שערים גדולים של סייעתא דשמיא לתקן בהם את כל השנה שעברה, שכל יום מכוון כנגד אחד מי"ב חדשי השנה, שניתן להעלות בו את כל ימי אותו החודש. ויום י"ח באלול הוא כנגד חודש תשרי, והרי לב יודע מרת נפשו, עד כמה רצה להשתנות

ולהיטיב דרכיו וכמה קבלות טובות קיבל על עצמו במשך הימים הנוראים, אם זה בראש השנה; בהכנה לפני תקיעת שופר או בשמיעת המאה קולות, וכן בהתעוררות שכל אחד ואחד זכה להתעורר בתפילות היום, בפסוקי מלכויות זכרונות ושופרות, באבינו מלכנו, בפסוקי דזמרה או בברכת יוצר או באהבה רבה, במוספים מנחה ומעריב, או באכילת הסימנים. או בעשרת ימי תשובה; בשבת שובה, בהתעוררות של ערב יום כיפור. ביום כיפור; בכל נדרי, ובכל ה'יודו'ים והחרטות והבכיות, י"ג מידות של רחמים, אבינו מלכנו, ובכל חמשת התפילות, ובמוצאי יוה"כ והימים שבינו לסוכות. בחג הסוכות; בנטילת לולב ובנענועים, בתפילת הלל ואמירת ההושענות, שמחת בית השואבה, קריאת קהלת, עבודת יום הושענא רבא ולילו. בשמיני עצרת, בהקפות ובתפילות, בהקפות שניות ובשבת בראשית, וכל כך השתוקק לעבוד את הקב"ה בכל השנה, אך לעומת זאת ידע איניש בנפשיה איך באמת עברה עליו השנה.

ועתה ביום זה, הזמן מסוגל לבקש מאת ה' השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני, רבש"ע, אתה ידעת כי באמת רצוני לעשות רצונך, ולמרות כל מה שעבר עלי במהלך השנה אולם הקבלות שקבלתי על עצמי היו מעומק הלב ולא מן השפה ולחוץ, אלא באמת רציתי לילך בדרך הטוב והייתי בטוח שכך באמת אהיה. ומצד אחד הנני מלא בוושה וחרטה שכך חלפה השנה, אך מאידך אתה ה' לפניך נגלו כל תעלומות ואתה יודע את כל הקשיים והמניעות וההפרעות שעברי עלי, כל יצרי מעללי איש מעשי היצר והס"מ עם כל חיילותיו, הן אויבי ישראל שבין האומות והן הערב רע שבתוכנו.

בושתי ונכלמתי

והקב"ה מצפה מעימנו שנתעורר להרגיש את הבושה והחרטה מהתבוננות כיצד התנהגנו בפועל, ומה אנחנו בעצם ובאמת, שהמחשבות

של חודש אלול הם מגלים על הפנימיות. וכבר הזכרנו מה שכתב השפת אמת (אלול תרמ"ד ד"ה לחודש) בביאור הכתוב (דברים יא, יב) 'עיני ה' אלוך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה', שהקב"ה מצפה 'מראשית השנה' לראות את הילוך המחשבה והלב שב'אחרית שנה', סוף השנה מגלה על תחילתה שכל הרהורי הלב ורצונותיו ושאיפותיו היו באמת ומתוך עצמיות ופנימיות נפשו. וכדרך עיגול שסופו נעוץ בתחילתו כך גם במחזור השנה, שהשנה חוזרת ומסתובבת בעיגול ואחרית שנה חוזר לנקודת המוצא שהיא ראשית השנה. וכאשר הקב"ה רואה את ההלך ילך של סוף השנה המברר ומוכיח שכל מה שקיוונו לו בתשרי היה מתוך נקודת אמת הרי הוא נוטל את כל העוונות והקשיים והמניעות והחסרונות ומגלגלם על ראש ה'שעיר' שהוא הגרמא דנזיקין - שהוא מנע מאיתנו להיות כמו שאנחנו בעצם. וכאמור שיום י"ח אלול מסוגל ביותר להעלות את כל חודש תשרי שעבר ולקבל מחדש את כל מה שקבלנו בתשרי וממנו ניקח כוחות לחודש תשרי הבא עלינו לטובה. וכבר מובא בכמה מספרי הקודש שח"י אלול הוא מלשון חיות, שיום זה נותן חיות וקיום לכל העבודה לשנה שעברה ולשנה העתידה בעז"ה.

על דרך זה הוא עבודת יום י"ט אלול שעומד כנגד חודש חשוון, שצריך כל אחד להתבונן ולחשוב בחשבונו של עולם מה היו מחשבותיו ורצונותיו באותו החודש, שודאי כל אחד היה בטוח שהנה מתחילה שנה חדשה עם כל הכוחות שקיבל בחודש תשרי ובלי ספק שפותח דף חדש ומשקע את עצמו בתורה ובשבת ובבין אדם לחברו עם כל ה'ברען' וההתלהבות מתוך 'פרישקייט' והתחדשות. אך למעשה טרדות החיים שהם מעשי היצר ומכוחו של שטן מנעו מלהשלים את הרצונות בפועל, וכמה בושה וחרטה צריכה לאפוף את האדם שהלא 'רצוננו לעשות רצונך' אך עד כמה רחוק הדבר בפועל.

וכן בכ' באלול שהוא לעומת חודש כסליו, שעלינו להעמיד לנגד עינינו את המחשבות הנעלות שציפינו שנזכה להם בחודש זה, בהכנה לחנוכה וכל שכן בימי החנוכה עצמם, את התשוקה שהיתה לנו בהכנת המנורה ובהדלקת הנרות לזכות להרגיש הארה של בית המקדש - 'והדליקו נרות בחצרות קדשך', תשוקת הלב כיצד יעברו עלינו ימי ההלל וההודאה שאין גבול עד כמה ניתן להתעלות מכח ההודאה, וכמו שאמרו חז"ל (ויק"ר ט, ב) על הפסוק (תהילים ג, כג) 'זובח תודה יכבדני', 'יכבדני לא כתיב אלא יכבדני, כבדני בעולם הזה יכבדני בעולם הבא', שההודאה בעולם הזה היא רק מעין דמעין מעיקר ההודאה שיודה בעולם הבא, וממילא ימי חנוכה הם ימי של 'מעין עולם הבא'. כן עלינו להתבונן בכוחות שהיה לנו לזכות ל'והאר עינינו בתורתך' כנגד מזימת היוונים 'להשכיחם תורתך', אך למעשה עברו ימי החנוכה כמו שעברו.

כמו כן עלינו להתבונן בכ"א ובכ"ב באלול שהם כנגד חודשי טבת - שבט שחל בהם תקופת השובב"ם. או בכ"ג בו שהוא כנגד חודש אדר הכולל בתוכו ארבע פרשיות, מחיית עמלק ויום הפורים. וכך גם בכ"ד אלול העומד כנגד ניסן וחג המצות ושביעי של פסח וימי ספירת העומר. וכן ביום הכ"ה שהוא מכון כנגד אייר עם ספירת העומר ול"ג בעומר. ובכ"ו אלול ששייך לחודש סיון ולקבלת התורה ושבעת ימי תשלומין. ובכ"ז ובכ"ח שהם כנגד חודשי תמוז - אב עם העבודה הקדושה של ימי בין המצרים ותשעה באב וט"ו באב.

בושה והודאה

כללו של דבר, בכל יום להעמיד לנגד העיניים את השאיפות הגדולות שהיו לנו מאותו החודש עם חרטה ובושה היכן אנו עומדים וכיצד אנו נראים לעומת מה שהיינו יכולים להשיג. ולעומת זאת יש להודות כל כל המתנות הטובות שקבלנו לאין שיעור הנמצאים עמוק עמוק בתוך הלב,

וחלילה אין אנחנו כופרים בטובה, אלא 'על הכל ה' אלוקינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך', אך לאידך על דא קבכינא שכל הכוחות וכל הכלים שקבלנו במתנת שמים טמונים בלב ולא יצאו אל הפועל. ו'כדלים ורשים דפקנו דלתיך' **מלאים בהכרת הטוב** על כל הטובות אשר עשית עמנו, ומצד שני **מלאים בבושה וכלימה** כיצד אנו נראים לאחר כל אותם המתנות.

ובכלל חשבון הנפש שבכל יום הוא להתבונן מדוע באמת לא הצליח לעמוד בקבלתו, והאם היה יכול להתאמץ יותר ואז היה נראה באופן אחר. ומלבד ההודאה על העבר גם **בקשה על העתיד**, שבכל יום יבקש על החודש שכנגדו הבא עלינו לטובה בשנה החדשה, כיצד רוצה שיעבור עליו חודש תשרי, חשון כסליו וכו'. וכסדר לעמוד ולהתחנן בתפילה ובבקשה, אם בתפילת שמו"ע בברכת 'השיבנו אבינו לתורתך', או באמירת פרק תהילים, ואפילו בלא תפילה בפה אלא זעקה שבלב. וכמובא בספה"ק על מה שאמר דוד (תהילים קט, ד) 'ואני תפילה', שכל מציאות חייו של דוד היתה שהוא מתפלל בכל עת ומזמר ומשבח להקב"ה, וזו היתה עבודתו הקדושה של דוד המלך. וכך צריך להיות בבחי' ואני תפילה, בהודאה ובבקשה על עצמו ועל משפחתו ועל כלל ישראל.

ג.

לעשות רצונך אלוקי חפצתי

והנה דרכי התשובה אינם רק עצות נכונות כיצד נתרצה לפני השי"ת, אלא זו התכלית והמטרה בפני עצמה, להתבונן מה ה' שואל מעמך ומה רצונו ית' מעמנו שלשם כך ברא אותנו בעולמו.

וכה כתב השפת אמת (לאלול, תרנ"ז): איתא בספרים על חודש אלול אני לדודי ודודי לי. **כי עיקר התשובה צריך להיות על זה לזכור כי נשתלחנו בעולם הזה לעשות רצונו יתברך שמו בלבד**, ומה שטרודים בהבלי העולם ושוכחים העיקר על זה צריך להיות עיקר התשובה, לחזור ולקבל עול העבדות להיות מוכן רק לעשות רצונו יתברך וכו'. ואם מקבלים זה העול בשלימות אני לדודי ממילא ודודי לי. עכ"ל. כלומר, שאם היינו מקבלים על עצמנו כולנו שכל רצוננו הוא רק דבר אחד לעשות רצונו ית', שזהו 'אני לדודי' שאין לי שום חפץ ורצון אלא ל'דודי' אזי היה ממילא גם 'ודודי לי'.

ונרחיב את הדברים בהערה נפלאה שראיתי בספר 'טיב התשובה' (מאת הגאון רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א) המבאר בדרך משל מחיי היום-יום, שהנה הכל יודעים כי ההורים משקיעים בלי גבול בילדיהם אך אינם מכירים טובה על כך [בפרט בימי הילדות וגם בימי הנעורים] אלא הם סבורים שהכל מגיע להם ומגיע להם עוד ועוד. לעומת זאת מצוי בהרבה משפחות שיש דוד החביב על הילדים ביותר ובפרט אם הוא מתגורר בחו"ל, ובכל עת שמגיע לבקר הרי הוא מרעיף מאהבתו על האחיינים ומביא להם מתנות יפות, והילדים אף הם משיבים לו אהבה, מתגעגעים ומצפים מתי יבוא, ובשעת הביקור עצמו מכרכרים סביבו, מדברים עימו ומנעימים לו את השהות במחיצתם, וכל מחשבותם כיצד לעשות לו נחת. ויהי היום והגיע הדוד לבקר אך עבר על הילד רוח שטות, וכמעט ולא התייחס אל הדוד אלא היה שקוע במשחקיו, וגם כאשר פנה אליו הדוד לשאלו לשלומו השיב לו בקרירות וחזר ופנה לעיסוקיו, הדוד מבקש התייחסות והוא משיב לו כדרך הילדים 'עוד מעט אגיע' וכדומה. ופשיטא שאין צריך לומר שכאשר יבקש הילד את המתנה לא יתעורר חשק בלב הדוד לתת לו כהרגלו, ואף אם יתן לו אך איזה טעם יהא לה למתנה הניתנת שלא בסבר פנים יפות.

והנמשל הוא להתייחסותנו כלפי הבורא ית"ש, שבכל השנה 'בנים אתם לה' אלוהים' והגנו נוהגים כבנים עם כל היחס שיש לו לבן הקטן כלפי אביו. אולם 'אוייתך קויתך מארץ מרחקים' (סליחות ליום חמישי), כאשר מגיע חודש אלול 'הדוד' מגיע 'ממרחקים', אזי אם נתייחס אליו כדוד ונשמח בבואו, ונראה שאין לנו תענוג יותר גדול מהשהיה במחיצתו ובקרבתו, אזי כשמגיע זמן חלוקת המתנות יתן 'הדוד' בשמחה וברצון, ואף אם בושנו בעצם בקשתנו אך נהיה מאושרים מתוך שנרגיש שאנחנו רצויים לפניו. לעומת זאת כמה בושה תכסה פנינו אם לא התייחסנו אליו אלא כל אחד פונה לעסקיו, ואף שאמרנו 'לדוד ה' אורי וישעי' ושמענו תקיעת שופר ואפילו התעוררנו במקצת ונתנו צדקה, אך עיקר העיסוקים היו בהבלי העולם, אם כן כיצד נעיז פנינו ונקשה ערפנו לבוא אל המלך בר"ה ולבקש 'וכתוב לחיים טובים, בספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה', ואף אם יתן לנו הקב"ה אך יהא זאת בלא רצון וריצוי. ועל כן תחילה וראש צריך להיות 'אני לדודי', וכדברי השפת אמת 'לחזור ולקבל עול העבדות להיות מוכן רק לעשות רצונו יתברך', ואז יהא גם 'דודי לי'.

אני לדודי בפרט בשבת

וממשיך השפת אמת בדבריו, 'וזה מתקיים בשבת קודש, שזה עדות השבת לשבות מכל מלאכה ולזכור כי עיקר שבראנו לכבודו' - כי כאמור התפקיד שעלינו הוא רק להתעסק בכבוד שמים, וכל המציאות בשבת בו אנו שובתים מכל מלאכה הוא רק להעיד על הקב"ה שהוא ברא את העולם וכל מציאות העולם היא לכבודו. **וכל ימות השבוע צריכים להיות מקושרים לשבת, ובכך מתקיים עיקר התשובה.** וכתב עוד: ולכן אומרים בשבת קודש 'מזמור ה' רועי' (תהילים כג), כי בשבת מתגלה הנהגתו יתברך

המיוחדת רק לבני ישראל, כמו שכתוב (שמות לא, יז) 'ביני ובין בני ישראל אות היא'.

ומדבריו למדנו על אחד מדרכי התשובה **להעמיד עצמו בשבתות לעשות רצונו יתברך, ולרצות שכך ייראו השבתות בשנה הבאה.** [ובפרט בשנה כמו שנה זו שיום הכיפורים חל בשבת, שיכולה השבת שתרחם (מלשון הגמ' שבת יב.) והיא עצמה ממליצה טוב בעדנו שתהא החתימה לטובה, וממילא המקבל על עצמו להעמיד את השבתות בשנה הבעל"ט באופן גבוה ונעלה יותר הרי גם השבת תהא מליצת יושר יותר].

ואני לא נבראתי אלא לשמש את קוני

והרחיב עוד בדבריו ביותר (תרמ"ז-תרמ"ח) 'ועיקר פירוש "אני לדודי", **להיות איש ישראל יודע שנברא רק לשמש את קונו ואין לו מציאות וצורך אחר כלל בעולם.** והגם כי כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא ברא אלא לכבודו. אבל הוא להיות לצורך בני ישראל' - שגילוי כבודו ית' בעולם מתבטא על ידי שהוא לצורך בני ישראל. 'כמו שאיתא (ברכות ו:.) כל העולם לא נברא אלא להיות צוות לזה'. ובזה מבאר מה שנאמר (תהילים ק, א) ולא אנחנו, שהכתיב הוא **לא בא'** והקרי הוא **לו בו'**, לומר 'שאינו שלנו כלל, רק לו אנחנו'. ועל כך נאמר (בהמשך הפסוק) 'צאן מרעיתו', 'כדאיתא בתנא דבי אליהו (רבא, פ"ב), יושב והוגה בתורה כבהמה החורשת בשדה', שכשם שאין בבהמה דעת אחרת אלא לעשות רצון בעלה ומוכנה שירכב עליה וכו', וכלשון הכתוב (ישעיה א, א) 'ידע שור קונוהו', כך הוא גם תכלית בני ישראל להתבטל אליו ית' ולידע שאין מציאות אחרת רק אני לדודי. וממילא, 'וכן דודי לי הפירוש כן, כי כל מה שצימצם הש"י כביכול להיות נודע בעולם, ושיתגלה שם הו"ה ב"ה בכל העולם **הכל לי**, כמו שאיתא (רש"י בראשית א, א) בשביל ישראל שנקראים ראשית'.

ומסיים בדבריו: **וקודם ראש השנה שמתחדשת הבריאה, צריכים לברר זאת שכל הבריאה עבור בני ישראל.** ותכלית בני ישראל- לעשות רצון קונם. לכן בחודש אלול צריך כל אחד להבדיל את עצמו מהבלי עולם הזה, להיות מוכן רק לעבודת השם יתברך בלבד'. וכך ביארו מה דאיתא (ספר יצירה) כי 'מזל אלול בתולה', שהוא מלשון 'קרקע בתולה' שעדיין לא נעבדה וביכולתה ובכוחה להצמיח באופן משובח, וכך בחודש אלול ניתן 'להצמיח' את הדברים הנוראים ביותר. כשזוכה להגיע ולהעמיד את עצמו על הנקודה האמיתית שבו 'שרצונו לעשות רצונך, אך מי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות' (ברכות ז.), וזוכה לברר שזו כל המציאות של בני ישראל 'ולו אנחנו', אם כן הרי הוא מעורר את הסיבה והרצון לחידוש בריאת העולם.

והקב"ה יעזרנו שנזכה להיות 'אני לדוד' באמת, שכל חיינו יהיו רק 'לעשות רצונך אלוקי חפצתי', שאין לנו שום דבר אלא עשיית רצונו, ולהיות רצוי ואהוב אליו ית', עד שהוא יתרצה להיות 'ודודי לי' להיות דוד אוהב ולהשפיע עלינו שנה טובה ומתוקה, שנה שנעשה את רצונו יתברך בשלמות, שנה שיסיר מאתנו כל המניעות וכל המפריעים וכל המקטרגים. תכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה, אמן ואמן.